

СТАНОВИЩЕ

От Доц.д-р Минко Стоев Хаджийски

За Гл. ас. д-р Даниела Иванова Карагяурова

Гл.асистент д-р Даниела Карагяурова кандидатства за академичната длъжност „доцент” във ВСУ „Черноризец Храбър” като представя за научно обсъждане една монография от 246 страници, едно учебно помагало от 111 страници, статии и доклади, всичките в областта на социалната психология и приложните ѝ аспекти.

Основният ѝ труд монографията „Просоциалното поведение като междуличностно отношение” е сериозно изследване върху проблем малко познат и дискутиран в нашата психологическа наука. Нещо повече, той е сравнително по-слабо третиран и в чуждестранната социална психология, в сравнение например с въпроса за антисоциалното поведение и по-специално агресивното. В този смисъл книгата на Д. Карагяурова определено е новост в нашата психологическа литература. Факт, който сам по себе си има значение.

Другата страна е свързана със съдържанието, където правят впечатление следните значими според мен достойнства:

1. Направено е цялостно, задълбочено изясняване и дифинитивно представяне от социално психологическа гл. точка на такива основни понятия като просоциално поведение, помощ, алтруизъм. Специално бих споменал алтруизма, като вид просоциално поведение с голямо, дори терапевтично значение за човека, но традиционно разглеждано в етико-приложен или педагогически аспект.
2. Анализирани са подробно генетическите, личностните и ситуационни фактори, които определят просоциалното поведение. Особен интерес представлява изтъкването на генетическите, които

въпреки наличието на сериозни изследвания, у нас се подценяват за сметка на личностно-мотивационните.

3. Лансираната идея да се свърже просоциалното поведение в контекста на междуличностните отношения е полезна и дава възможност за разглеждането му в по-ясен практико-приложен план, както и неговото по-добро разбиране, управление и прогнозиране. В този смисъл е и предложеният процесуален модел на помагащото отношение, който би могъл да се ползва като базисен ориентир в помагащите дейности.
4. Макар и в сравнително малък обем на текста, са посочени и парадоксите, свързани с получаването и даването на помощ. Това е полезно да се знае, защото парадоксални реакции се наблюдават в ситуации и на доброволна или предписана психологическа помощ и те не могат да се обясняват само с преноси и защиты.
5. Предложеният модел за изследване на помагащото отношение чрез използване на метода на личностните конструкти на Дж. Кели е представен като алтернатива на класическите експерименти. Макар да има известна ограниченост по отношение на критериите за надеждност и валидност, които авторката сама изтъква, той е удачна илюстрация за емпирически подход към сложно и многофакторно обусловено социално психологическо явление.
6. Относно личностните измерения на просоциалното поведение, засягащи даващия и получаващия помощ, наред с правилните изводи се забелязва известен дисбаланс. Става дума за това, че на личността на помагачия е отделено доста повече внимание от това за реципиента. Последният е не по-малко важен, особено когато помагането се разглежда като междуличностно отношение.
7. По въпроса за резултатите за даващия и получаващия помощ, които са изведени в края на предлагания процесуален модел, може да се

допълни, че има един особено значим и независещ от успеха или не на помощта и нейното приемане. Това е дерексията, отклоняване на вниманието на помагачия от собствените проблеми. Не случайно В. Франкъл го приема за основна терапевтична техника.

8. Като цяло книгата е написана компетентно, стегнато и четивно. Проблемът, който осветлява е значим и излиза от полето на социалната психология. В този смисъл тя би била полезна за по-широк кръг специалисти, работещи в областта на човешките отношения.

Другият труд на Д. Карагяурова е „ Приложна психология и социална практика” . Определен е като учебно помагало. В него се разглеждат практико-приложни въпроси, свързани с работата на практикуващия психолог. Съдържанието обхваща съществени страни на личността и компетенциите на психолога, процесуалните особености на интервенциите, факторите на психологическата помощ и работа с проблема. Прави впечатление, че авторката не дава готови рецепти и предписания, а провокира мислене и творчество. Това е особено ценно за създаването на професионалния манталитет и базисни умения на студентите. Смятам, че преценката ми е точна, защото помагалото се използва от Карагяурова за водене на семинарни занятия по дисциплината „Консултативна психология” на която съм титуляр.

Представените статии и доклади допълват картината за широките интереси на авторката в областта на социалната психология в различни аспекти на богатата и проблематика.

Гл.ас. д-р Даниела Карагяурова е добър преподавател, който се ползва с авторитет сред студентите и колегите. Натрупала е значителен педагогически опит, който и позволява да има личен стил

в преподаването и отношенията, отличаващ се с емпатия и професионализъм.

Изхождайки от всичко казано съм убеден, че кандидатката ще бъде добър и уважаван хабилитиран преподавател. Поради това си позволявам да предложа на уважаемото жури да ѝ присъди академичната длъжност „Доцент”.

31.03.2011г.

Изготвил :

/ Доц.д-р М. Хаджийски /